

Mijn naam is Ria Keijzer en ik ben werkzaam in de protestantse gemeente te Bolnes.

Mijn column heeft als motto gekregen: het kompas van de kompassie

In het evangelie van Mattheus (hoofdstuk 5) vinden we een indrukwekkende toespraak van Jezus. De Bergrede. Iemand noemde die toespraak ooit "De Grondwet van Gods Koninkrijk". En met dat woord Koninkrijk wordt dan weer bedoeld Gods nieuwe wereld, de wereld zoals God hem bedoeld heeft.

De toespraak van Jezus staat vol aanwijzingen en principes, die je geweten vormen en die de wereld herscheppen tot een leefbare plek met toekomst. Voor de een is die Bergrede een geweldige bron van inspiratie, terwijl de ander het kost vindt voor wereldvreemde maatschappijverbeteraars.

Ik vind het een mooi en spannend deel uit de Bijbel. Het gaat om woorden vanaf de berg, dus hebben ze gezegd. Maar wat zeggen ze ons, nu? Hoe kom je zover dat die Bergrede tot kompas wordt in de politiek, in de kerk, of bij persoonlijke beslissingen?

Wie het aandurft, wie de Bergrede een kans geeft, zal sympathie voelen voor wat er staat. Het is een alternatieve weg voor onrust, haast, conflicten, discriminatie of wraak. Ieder die daar een tegenkracht bij vindt verdient een lintje, want daar is de wereld nog nooit beter van geworden. Over de Bergrede zijn boeken vol geschreven, en dan merk je hoeveel struikelblokken er zijn en ook hoe je met woorden aan de haal kunt gaan. Dat risico loop ik ook in deze Column, maar vooruit...

Ik wil het hebben over de aanwijzing van Jezus als Hij zegt: "Als je op je rechterwang wordt geslagen, keer dan ook je linker toe". Hoe kun je dat lezen? Past dat in een tijd waarin kinderen terecht leren om zichzelf te verweren en assertief te zijn. Moet je je willoos laten kwetsen of het overwicht van de ander maar ondergaan?

Ik wil drie verklaringen geven die zeggen hoe je dit zou kunnen lezen en waarom die methode van Jezus wel degelijk kan werken.

De eerste.

Wie slaat verwacht dat de ander terugslaat. Gebeurt dat niet, dan is dat onverwacht, roldoorbrekend en verwarrend. Met het toekeren van je andere wang maak je die klap van die ander belachelijk. Je staat er boven. Eigenlijk zet je dus die ander te kijk.

De tweede .

De linkerwang staat voor geweldloos verzet. Als je besluit om niet terug te slaan, dan zal die ander daar in zijn geweten last van krijgen: hij heeft immers geslagen en is daarvoor niet aangeklaagd of gewraakt. Daardoor wordt hij *nog* meer een dader. En we weten het: een geweldloze daad brengt in het algemeen geen nieuw geweld. De keten wordt doorbroken. En de kracht van het geweldloze gebaar (je andere wang toekeren) prikkelt dus de ander tot gewetensonderzoek.

De derde.

Deze komt van joodse filosoof Levinas. Als je geslagen wordt op je rechterwang, dan dwingt die klap jou om je af te wenden van die ander. Letterlijk zorgt die klap daar voor: je draait weg. Door je andere wang toe te keren moet je weer voorlangs. Je kunt niet anders dan die ander in de ogen kijken. En in de ogen, daarin ligt je ziel.

De bedoeling van dat het toekeren van die tweede wang is dus volgens Levinas niet dat je jezelf opnieuw laat slaan, maar dat die ander jou (en dat jij die ander) weer in de ogen moet kijken. Het is dus een daad van toenadering, die de bereidheid uitdrukt om dingen uit te praten en elkaars ziel weer te raken.

Zo wordt een regel uit de Bergrede tot een Kompas. Een Kompas, dat ons de humaniteit te binnen brengt en aanzet tot kompassie met elkaar.